

Dragocen nauk izpod Mont Blanca

Valdostanski senator Cesare Dujany se je ljubeznivo odzval vabilu deželnega vodstva Slovenske skupnosti in se je v ponedeljek, 16. t.m., udeležil v Gorici predstavitve zakonskega predloga za celovito zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji, ki ga je izoblikovala Slovenska skupnost. Prav že omenjeni senator je prvi podpisnik tega zakonskega predloga, ki je bil vložen sredi marca v senatu. Kot smo že omenili v našem listu, so podpisi valdostanskega in sardinskega senatorja ter obeh južnotirolskih senatorjev na zakonskem predlogu Slovenske skupnosti zgovoren dokaz in izraz tesne solidarnosti med glavnimi narodnimi in jezikovnimi manjšinami v Italiji in hkrati eden vidnejših uspehov večletnih prizadevanj slovenske politične organizacije v Italiji.

Toda v tem sestavku nas toliko ne zanima vsebina zgoraj omenjenega zakonskega predloga, saj smo o njegovih členih v našem listu že nekajkrat spregovorili. Opozoriti hočemo predvsem na vsebino izvajanja valdostanskega senatorja Dujanyja na srečanju v Gorici, ki so zaradi svoje pronicljive aktualnosti naredila globok vtis na slovenske poslušalce. Šlo je dejansko za resnično predavanje iz tiste vede, ki ji politologi in pravniki pravijo nauk o državi.

Na tem mestu bi opozorili predvsem na naslednje govornikove ugotovitve: na nujnost, da država zaščiti in spoštuje različnosti, raznolikosti v vseh njenih mnogovrstnih izrazih, da poskrbi za decentralizacijo oblasti, tako da res pride do izraza avtonomija dežel in občin, ter da »odstriže peruti« političnim strankam, ki so si samovoljno prilastile pristojnosti, kakršnih ne predvideva republiška ustava.

Valdostanski senator je v svojih izjavah njih večkrat poudaril, da je Rim dozda bil v glavnem gluha za takšno modrovanje, saj so velike vsedržavne stranke v bistvu sprejemale stališča državne birokracije, kateri je centralistična ureditev še vedno sveta in predstavlja vzor.

Prav v tem pa vidi senator glavni vzrok in temeljni razlog, da Italija — kljub demokratični in napredni ter moderni ustavi — ne kaže posluha za problematiko narodnih in jezikovnih manjšin. Od tod tudi tolikšen odpor proti zahtevam manjšin po priznanju njihovih osnovnih zahtev, kot

dalje na 5. strani ■

Pred novim srečanjem REAGAN - GORBAČOV

V nedeljo, 29. t.m., se bo začel v Moskvi dolgo pričakovani vrh Reagan - Gorbačov. Ameriški predsednik je odpotoval iz Washingtona že v sredo, 25. t. m. 77-letni državnik bo prebil najprej tri dni v Helsinkih na Finskem, da bi se prilagodil spremembi časovnih pasov in da bi v Moskvi nastopil v najboljši telesni kondiciji. V sovjetski prestolnici bo ostal do naslednjega četrтка, ko se bo preko Londona, kjer bo imel razgovore s kraljico Elizabeto in ministrsko predsednico Thatcher, vrnil v domovino. Moskovski dnevi bodo izredno natrpani.

S sovjetskim partijskim voditeljem Gorbačovom bo imel pet pogovorov: v nedeljo zvečer, dvakrat v ponedeljek, v torek in sredo dopoldne, ko bodo podpisali nekaj manj pomembnih pogodb. Poleg uradnih razgovorov pa bo cela vrsta sprejemov in obiskov. Z ženo Nancy bo Reagan gost v zasebni dači družine Gorbačov na zadnji večer. Obiskal bo najstarejši mo-

skovski pravoslavni samostan, sprejel bo skupino oporečnikov, obiskal društvo pisateljev in imel diskusijsko srečanje s študenti na univerzi Lomonosov.

Ameriškega predsednika bo spremljalo v Moskvo kar 600 uradnih predstavnikov. Moskovskemu vrhu pa bo sledilo štiri tisoč časnikaarjev.

Medtem se v amerškem senatu nadaljuje razprava o ratifikaciji sovjetsko-ameriškega sporazuma o odpravljanju evroizstrelkov.

Ameriška vlada intenzivno obravnava predlog, s katerim bo verjetno Gorbačov najbolj odmevno nastopal med razgovori v Moskvi. Gre za zamisel o skupni sovjetsko-ameriški vesoljski raziskavi Marsa. Ameriški zunanji minister Shultz je izjavil, da se o tem ne bo mogoče na hitro dogovoriti, predvsem zato, ker bi skupna odprava zahtevala, da ameriška stran sezna Sovjete z najboljšimi dosežki svoje tehnologije.

Slovenska skupnost je predstavila svoj zakonski predlog tudi v Čedadu

Po predstavitvah novega predloga Slovenske skupnosti za globalno zaščito Slovencev v Italiji, ki sta bili v Trstu in Gorici, je deželno tajništvo Ssk priredilo tiskovno konferenco še v Čedadu. V ponedeljek, 23. maja, sta deželni tajnik Ivo Jevnikar in član tajništva Antek Terčon predstavila besedilo in sedanja prizadevanja za uzakonitev naših pravic predstavnikom slovenskega tiska iz videmske pokrajine.

Na srečanju je bila podana slika temeljnih zahtev slovenske manjšine, v podrobnostih pa je Slovenska skupnost obrazložila tiste člene, ki še posebej zadevajo Slovence v videmski pokrajini.

Že v prvem členu se enakopravno omenjajo Slovenci na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, v drugem členu pa so v seznamu 36 občin, ki so zgodovinski življenjski prostor naše skupnosti, našete tudi slovenske in mešane občine od Kanalske doline preko Rezijske do Terskih in Nadiških dolin. Posebna skrb je namenjena izseljencem, ki ravno glede Benečije tvorijo glavnino prebivalstva. Čeprav ne živijo

na rodni tleh, morajo biti deležni vsaj nekaterih zaščitnih določil. Členi, ki govorijo o gospodarski in prostorski problematiki, pa še posebej zahtevajo korenite ukrepe v korist manj razvitih področij.

Posebno poglavje je šolstvo. Različnost položaja in potreb je tu narekovala sestavljalcem predloga zahtevo po postopnem uvajanju slovenskega šolskega sistema preko prehodnega obdobja javnih dvojezičnih vrtec in šol ob istočasnem vzpostavljanju predmeta o slovenskem jeziku in kulturi v vseh šolah tistega področja. V poglavju o kulturi pa se za videmsko pokrajino med drugim predvideva poseben Zavod za kulturni razvoj.

—o—

V Beogradu se bo v nedeljo, 29. t.m., začela že dolgo napovedana konferenca Zveze komunistov Jugoslavije. Trajala bo tri dni. Za njen potek in izid vlada veliko pričakovanje glede na kočljivi politični, družbeni in gospodarski trenutek v državi.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 29. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«. Glasbeno srečanje osnovnošolskih otrok na Radiu Trst A; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Z nedeljami v olimpijske igre; 17.00-18.30 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 30. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Krvavo polje, brezmejno gorje!«. Prva svetovna vojna in begunci s soške fronte; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Pregled mladinske književnosti; 12.00 Moskva, zapiši in vtisi petmesečnega bivanja v Rusiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbene pravljice; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Mladi pred mikrofonom; 16.15 Kanadski mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 31. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ponarejanje živili; 12.15 Analiza enogastronomске ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Joško Lukeš: Na robu življenja. Radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 1. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Skozi njen glas v umetnost; 12.40 Dermatolog svetuje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Absalomova pripoved«. Ob novem romanu Alojza Rebule; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 2. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Potujmo!; Kam, kdaj in kako; 12.15 Kratke, izmišljene in druge zgodbe Bojana Štiha; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Glasbeni telefon; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 3. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkustvo film (I.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Pisani svet; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 »Osebnost je politično«; 16.00 Glasbene diagonale; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 4. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Devin '87; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredil stazice« — oddaja iz Kanalske doline; 15.00 Človek človeku; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »In mirno taval bi moja Pepka«. Afro-župnijski put-pur brez konca ne glave Andra Merkušja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Govorice o vojaškem udaru v Sloveniji

Slovenski osrednji dnevnik »Delo« je 21. t.m. s poudarkom objavil poročilo slovenskega Republiškega komiteja za informiranje o govoricah in domnevah, da naj bi Slovenija za las ušla posegu oboroženih sil. V javnosti v zadnjem času krožijo različne govorice, smo brali v ljubljanskem Delu, o delovanju Jugoslovanske ljudske armade in njenih odnosih z organi za notranje zadeve v Sloveniji. Nanje se opira tudi javno vprašanje iz univerzitetnih konferenc Zveze socialistične mladine Slovenije iz Ljubljane in Maribora. Poveljnik ljubljanskega armadnega območja naj bi po teh govoricah dobil navodilo, da v stiku z voditelji slovenskega notranjega ministrstva preveri, koliko je slovenska oblast sposobna držati situacijo v svojih rokah, in da naj bi Slovenija za las ušla vojaškemu udaru. Republiški komitej za informiranje ugotavlja, da se je vojaški svet, ki se po zakonu ustanovi pri zveznem ministrstvu za obrambo, sestel 25. marca letos. Razpravljal je o vprašanjih, ki se tičejo razvoja in opremljanja oboroženih sil in razvoja doktrine splošne ljudske obrambe in strategije oboroženega boja. Republiški komitej je naglasil, da na dnevnem redu omenjenega vojaškega sveta ni bilo razprave o kakšnem načrtu akcij za obrambo pred »specialno vojno v Sloveniji«. Sestanek pa je potekal v času živahnih razprav in ocenjevanja pisanja o konceptu splošne ljudske obrambe in jugoslovanske ljudske armade. Teh vprašanj so se dotaknili tudi na že omenjeni seji vojaškega sveta z dne 25. marca. Na pobudo poveljstva ljubljanskega armadnega območja so se predstavniki armade in notranjega ministrstva Socialistične republike Slovenije sestali na seji ter proučili skupne naloge, ki izhajajo iz obstoječih predpisov in zakonov. Dotaknili so se tudi vsebine poročila o seji vojaškega sveta pri zveznem ministrstvu za obrambo, v tem poročilu pa so tudi ocene, češ da gre »za posebno vojno v Sloveniji, ki pa je niso začela uredništva posameznih listov in revij, marveč so le-te samo izvršilni dejavnik.« Z drugimi besedami to pomeni, da za temi listi in revijami stojijo nekateri predstavniki oblasti. Predstavniki slovenskega notranjega ministrstva so na sestanku z zastopniki vojske poudarili, da ne razpolagajo s po-

datki, ki bi opravičevali takšne ocene, niti da za takšnim pisanjem dela slovenskega tiska stojijo prevratniške sile. O poteku razprave na tem sestanku sta bili seznanjeni predsedstvo Socialistične republike Slovenije in predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Predsedstvo Centralnega komiteja je svoje nestrinjanje z nekaterimi ocenami, izrečenimi na seji vojaškega sveta, izrazilo tudi na seji predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Tako torej poročilo Republiškega komiteja za informiranje v Ljubljani. Zanimivo pa je, da je predsednik zveze vlade v Beogradu Mikulić prejšnjo nedeljo sporočil, da je prišlo do nekaterih zamenjav v zvezni vladi. Tako je svoje mesto zapustil dosedanj obrambni minister, admiral flote Branko Mamula, na katerega so v zadnjih mesecih prav iz Slovenije leteli očitki, češ da so mu vojaki med služenjem rednega vojaškega roka gradili vilo pri Opatiji. Tednik »Mladina« je v tej zvezi objavljaval pričevanja vojakov. Isti tednik pa mu je tudi hudo zameril potovanje v Etiopijo, kjer naj bi ponujal jugoslovansko orožje. Tako je tednik Mladina objavil članek s pomenljivim naslovom: »Mamula go home — Mamula pojdi domov«. To je bilo geslo, ki so ga proti ameriškim vojakom v Vietnamu uporabljali tamkajšnji rodoljubi. Od tod huda zamera tedanjega obrambnega ministra Mamule.

—o—

»V ČAST SV. CIRILU«

Papež Janez Pavel II. je 23. t.m. sprejel v Vatikanu kulturno delegacijo iz Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik makedonske vlade Gogovski. S tem se je začel teden slovesnosti v Rimu ob 20-letnici manifestacije »Jugoslavija v čast svetemu Cirilu«. Zanj so skrbijo predvsem Makedonci. Zvrstilo se je ali se še bo več koncertov in predavanj znanstvenikov iz Jugoslavije. Tradicionalna svečanost na grobu apostola Slovanov svetega Cirila v kripti rimske bazilike svetega Klémenta nedaleč od Koloseja pa je bila v torek, 24. t.m.

—o—

Vlada je na seji v sredo, 25. t.m., odobrila vrsto ukrepov, ki naj bi zmanjšali javni primanjkljaj.

Zakaj se je Mitterand odločil za volitve

Stranke v Franciji proučujejo trenutno politično stanje in se pripravljajo na parlamentarne volitve, ki so napovedane za 5. in 12. junij. Skoraj vsi francoski časopisi so mnenja, da je Mitterand že pred svojo zmago na predsedniških volitvah načrtoval, da bo razpustil parlament, čeprav je pred volitvami in tudi po njih vsaj navidezno skušal vzpostaviti stike in ustvariti koalicijo s sredinskimi strankami. Politični opazovalci ugotavljajo, da predstavniki sredinsko-desničarskih strank niso odklonili sodelovanja z novo vlado ministrskega predsednika Rocarda, temveč izrazili svojo pripravljenost, da bi jo podpirali. Kljub te-

mu je Mitterand razpustil parlament in s tem spremenil politično igro v državi.

Izbira francoskega predsednika je v nekem smislu logična, ker računa, da bo z novimi parlamentarnimi volitvami še okrepil vlogo socialistične stranke v Franciji. Ko bi namreč pustil pri življenju Rocardovo vlado, bi obstajala nevarnost, da slednja, prav zaradi svoje šibkosti, ne bi mogla uspešno reševati kočljivih vprašanj tako gospodarske kot politične narave. Neučinkovitost nove vlade pa bi seveda ošibila tudi samega predsednika. Mitterand se je zato odločil za volitve, ker računa, da bodo prinesle veliko zmago francoskim socialistom.

ARMENCI ZAHTEVAJO, NAJ SE PRENEHA Z MOLKOM

Na armenskem pokopališču v Moskvi se je v nedeljo, 22. t.m., zbralo kakih 300 Armencev. Izrekli so zahtevo, naj sredstva javnega obveščanja prenehajo z molkom o dogajanju v Azerbajdžanu in še zlasti v mestu Sumgait, kjer je prišlo februarja do protiarmskega pogroma in je bilo ubitih 32 ljudi, po prepričanju Armencev pa še dosti več. Armenska skupina je tudi izrekla zahtevo, naj oblasti ostro kaznujejo odgovorne za februarjski pokol. Gre za kakih 80 ljudi, proti katerim poteka zdaj sodna obravnava, ki pa ni odprta za javnost, zaradi česar je to dejstvo izpostavljeno kritiki. Zborovanje na armenskem pokopališču je potekalo mirno in tudi policija ni nastopila.

Armenci so tudi pod vtisom vesti, da je Moskva odstavila glavna partijska tajnika, tako v Azerbajdžanu kot v Armeniji, in ju zamenjala z novimi funkcionarji. Očitno gre za disciplinski poseg, čeprav so ga zakrili s prostovoljnim odstopom iz zdravstvenih razlogov.

ANTON PETERLIN ČASTNI DOKTOR

Na ljubljanski univerzi so v soboto, 21. t.m., proglasili za častnega doktorja slovenskega znanstvenika svetovnega pomena, fizika profesorja dr. Antona Peterlina. 80-letni znanstvenik je bil do leta 1960 redni profesor za fiziko na naravoslovni fakulteti v Ljubljani. Bil je pobudnik in predsednik jedrskega inštituta Jožef Stefan v Ljubljani ter sploh utemeljitelj slovenske fizikalne šole. Ravno v ponedeljek, 23. t.m., je imel predavanje na inštitutu Jožef Stefan.

Leta 1960 je začel prof. Peterlin znanstveno delati v tujini. V Münchnu je postal profesor in predstojnik na tehniški visoki šoli. Nato se je preselil v Združene države, kjer je imel do upokojitve zelo visoka mesta v raziskovalnih in univerzitetnih središčih. Delaven je še danes.

PAPEŽ POJDE NA JUŽNO TIROLSKO

Papež Janez Pavel II. bo poleti obiskal Južno Tirolsko. V nedeljo, 17. julija, bo poromal k Marijinem svetišču Weissenstein, italijansko Pietralba, na planoti Regenberg, kakih 10 kilometrov v zračni črti jugo-vzhodno od Bocna. Bocensko-briksenški škof Egger predvideva, da se bo romanja udeležilo 80 tisoč vernikov.

Po papeževem obisku v Južni Ameriki

V četrtek, 19. t.m., se je končal dva najstrednevnji pastoralni obisk papeža Janeza Pavla II. v Južni Ameriki. Obračun tega papeževga pastoralnega obiska je zanimiv.

V prvi vrsti velja omeniti, da je to bil njegov deveti obisk v Latinski Ameriki. Gre za pozornost, ki ji botruje živahno, družbeno angažirano in versko goreče življenje južnoameriške Cerkve. To zadnje poudarjanje je vzbudilo veliko pozornosti tudi zaradi družbene angažiranosti in moralne zadržanosti Svetega očeta, ki se je na svojem obisku v Urugvaju, Boliviji, Peruju in Paragvaju dotaknil številnih družbenih in političnih problemov.

Pastoralni obisk v Južni Ameriki je papež začel 7. maja. Najprej se je ustavil v Urugvaju, kjer je načel nekaj splošnih vprašanj južnoameriške stvarnosti. Veliko bolj podrobno pa je ta vprašanja obravnaval v Boliviji. Tu je omenil tudi veliko mednarodno zadolžitev te države. V zvezi s tem vprašanjem se je papež v bistvu navezal na svojo zadnjo okrožnico in omenil, da bi se morala mednarodna javnost zavzeti za reševanje podobnih vprašanj na osnovi načela solidarnosti in človeške etike.

Da so taka potovanja povezana tudi z dobršno mero poguma, je papež dokazal z obiskom v Peruju. Državo namreč vznemirja vrsta terorističnih napadov organizacije Sendero luminoso. Tudi v dneh papeževga obiska so teroristi izvedli vrsto napadov. V perujskem glavnem mestu Li-

mi je Sveti oče grajal teologijo osvoboditve, ki se velikokrat zavzema za Rimu nesprejemljive rešitve.

Zadnji obisk papeža v Južni Ameriki pa je veljal Paragvaju in prav ob tem zadnjem postanku je bila očitna moralna moč Cerkve. Paragvajska vlada generala Stroessnerja je namreč morala pristati na srečanje Janeza Pavla II. s predstavniki opozicijskih sil v državi, čeprav je sprva tako srečanje izključila. Papež je v Paragvaju obsodil totalitarne režime in nakazal pot v demokracijo ob spoštovanju človečanskih pravic. Poudaril pa je tudi vlogo, ki jo ima paragvajska Cerkev kot posredovalka med vlado in opozicijskimi silami v državi. V svojem poslovnem govoru se je zavzel za rojstvo novega Paragvaja v duhu sprave in krščanskih vrednot.

—o—

NAGRADE V CANNESU

Na 41. filmskem festivalu v Cannesu je prejel »Zlato palmo«, se pravi prvo nagrado danski film »Pelle Erbreren«, ki ga je režiral Bille August. Za najboljšo moško vlogo je bil nagrajen Forest Whitaker za nastop v ameriškem filmu »Bird«. Film, ki govori o življenju Charlieja Parkerja, slavnega jazzista, je režiral Clint Eastwood. Nagrada za najboljšo žensko vlogo je bila podeljena ex aequo trem igralkam. Dobile so jo Američanka Barbara Hershey, Južnoafričanka Linda Mvusi in komaj 13-letna Angležinja Jodhi May. Vse tri so nastopile v filmu »A world apart — Svet zase«.

MANIFESTACIJA V GLAVNEM MESTU LITVE

V Vilniusu, ki je glavno mesto Litve, je bila v nedeljo, 22. t.m., manifestacija ob 40-letnici stalinskih deportacij. O njej je poročala tudi agencija TASS, ki je zapisala, da se je zbralo 300 manifestantov, ki da so pod pretvezo obsojanja stalinizma nastopali s protisovjetskimi gesli, zato jih je policija na glavnem trgu razgnala.

Opozicijski viri pa trdijo, da je bilo demonstrantov od tisoč do 3 tisoč in da je policija 10 udeležencev protestnega shoda priprla.

—o—

Medtem ko pišemo, so še vedno v teku pogajanja med vlado in sindikati za rešitev sindikalnega spora na področju šolstva. Avtonomni sindikati šolnikov zaostrejejo svoje akcije, tako da je v nevarnosti redni konec šolskega leta.

PRED USTAVNIMI SPREMENBAMI

Komisija slovenske skupščine za ustavna vprašanja je v Ljubljani razpravljala o predlogih slovenske skupščine za pripombe k besedilu in vsebini amandmajev, ki so bili na zvezni ravni predlagani za spremembo jugoslovanske ustave.

KDAJ BODO EVROPSKE VOLITVE?

V Bruslju so se te dni sestali zunanji ministri evropske dvanajsterice in razpravljali o uresničitvi preosnove financ Evropske skupnosti. Komisar za stike z nevladenimi državami De Clercq pa je poročal o pogajanjih s Comeconom, to je s Skupnostjo vzhodnoevropskih držav za medsebojno priznanje in podpis trgovinskih sporazumov. Zunanji ministri dvanajsterice so se srečali tudi z izraelskim zunanjim ministrom Peresom. Razpravljali so tudi o prihodnjih volitvah v evropski parlament. Vse kaže, da bodo volitve ali 8. ali 11. junija prihodnjega leta.

ZAHODNONEMŠKI PREDSEDNIK V ITALIJI

Zahodnonemški predsednik Richard von Weizsaecker se mudi na štiridnevem uradnem obisku v Italiji. Imel je najprej pogovor s predsednikom republike Cossigo na Kvirinalu, nato pa se je udeležil uradne slovesnosti ob stoletnici Nemškega zgodovinskega inštituta v Rimu. Slovesnosti so se poleg zahodno-nemškega predsednika udeležili predsednik republike Cossiga, zunanji minister Andreotti in rimski župan Signorello. V petek bo predsednik von Weizsaecker opravil obisk v Vatikanu.

Sovjetske enote zapuščajo Afganistan

Dne 23. t.m. je dospela v Kabul zadnja skupina sovjetskih vojakov, ki je zapustila afganistansko mesto Jalalabad, od koder je nadaljevala umik proti Sovjetski zvezi. Na poti so jo napadali partizani, ki so izstrelili kakih 200 raket, vendar niso povzročili žrtev. Tako je poročala agencija TASS. V pokrajini Nangarhar ni več sovjetskih zasedbenih čet. Gverilci pa so zadnje dni z novim topom napadli tudi samo prestolnico Kabul, da bi pokazali svojo moč.

V Združenih državah je posebna raziskovalna skupina v obrambnem ministstvu objavila študijo o življenjskih pogojih sovjetskih vojakov v Afganistanu. Razmere so tako slabe, da je vsaj 100 vojakov prešlo k sovražniku, pa ne zaradi političnega prepričanja, temveč zaradi nevzdržnih življenjskih razmer. Več sovjetskih vojakov je podleglo boleznim kot pa vojnim ranam. Več kot polovica pripadnikov zasedbenih čet se je menda zatekala k mamilom.

Zanimiva etnografska razstava v Medji vasi

V prostorih bivše osnovne šole v Medji vasi so najmlajši člani skavtske organizacije, volčiči in vevice, ki delujejo v Devinu, a prihajajo iz vseh okoliških vasi, s svojimi voditelji pripravili zanimivo etnografsko razstavo. Posvetili so jo najrazličnejšemu orodju, ki danes skoraj ni več v uporabi.

Razstavo so odprli med krajšo, a prijetno prireditvijo, v nedeljo, 22. t.m., razstava pa je bila žal odprta samo še naslednjega dne, čeprav je organizatorji niso še razdrli in bi gotovo zaslužila, da si jo še kdo ogleda.

Prisotne starše in prijatelje je uvodoma pozdravila predstavnica skavtske šestorice, ki je s svojimi voditelji pripravila razstavo. Skavti so nato ob spremljavi kitar zapeli nekaj skavtskih pesmi, kako je potekalo delo in kateri so bili cilji te pobude, pa je

opisal voditelj Stojan Pahor. Načelnica Bruna Ciani je nato prestrigla trak, ki je »branil« vstop v razred, kjer so bili razstavljeni najrazličnejši primerki kmečkega orodja, opreme za volovsko in konjsko vprego, najrazličnejše obrtniško orodje in tudi veliko fotografskih posnetkov, ki so prikazovali sodobno kmečko orodje in njihovo namembnost. Mali skavti in skavtinje pa so ob tej priložnosti tudi sestavili zanimivo zgodovinsko in etnografsko študijo, ki nazorno pojasnjuje zgodovino vasi, v kateri so pripravili razstavo, in tudi namembnost razstavljenega orodja.

Za opravljeno delo gotovo zaslužijo pohvalo in priznanje, upati je le, da bodo podaljšali razstavo in da bi si jo ogledali tudi drugi, še posebej šolski otroci, ki ne morejo poznati orodja in predmetov, ki so jih rabili naši predniki.

Umrla je Lojzka Lombar Peterlin

Zdravje je sicer že več let nagajalo znani kulturni delavki in gledališki igralki Lojzki Lombar Peterlin, a novica, da je bila pred dnevi sprejeta v glavno tržaško bolnišnico, nam ni mogla dati slutiti, da bi ji bil usoden zlom kolka. Žal so nastopile komplikacije in potek bolezni je bil neizprosno, umrla je v soboto, 21. maja.

Njeno ime je skupno z moževim (Jožetom Peterlinom) neločljivo povezano z gledališko dejavnostjo na Tržaškem in še posebej z Radijskim odrom.

Rajnica bi junija dopolnila 74 let. Rodila se je leta 1914 na Bohinjski Beli, študirala je v Kranju, nato pa romanistiko na ljubljanski Univerzi in diplomirala leta 1937. Vrsto let je poučevala v Nikšiču, Kranju, Ljubljani in na Jesenicah ter istočasno sodelovala pri raznih igralskih skupinah, še posebej pa pri Pengogovi radijski igralski družini v Ljubljani. Leta 1947 se je preselila v Trst in je skupno z možem z veliko ljubeznijo delovala prav na polju gledališkega odrskega in radijskega ustvarjanja.

Radijsko in tudi drugačno kulturno delovanje je Lojzko Lombar Peterlin prived-

la do zelo bogatega besednega ustvarjanja. Na radiu Trst A je odigrala nešteto najrazličnejših ženskih likov, ki jim je znala vdihniti veliko naravnost, iskrenost in pristnost. Njeno igranje je bilo sproščeno, brez patosa, a prežeto z veliko občutljivostjo. Večkrat je tudi nastopala na uprizoritvah Slovenskega odra.

Vendar se njeno bogato delovanje ni ustavilo pri igranju. Bila je tudi režiserka in mentorica novim igralskim silam. Veliko je prevajala iz italijanščine in francoščine, napisala pa je tudi veliko radijskih oddaj in številne radijske igre, še posebej za otroke. Med temi velja omeniti »Bele ovčke«, ki so jo izvajali v velikonočnem času leta 1958, trikraljevsko legendo »Sveti trije kralji«, »Zgodbo o Majceni in zdravilnem prašku Pimperimpi«, pravljico »Prevzetna kraljična«, in delo »Bogdanova zmaga«, ki je bilo nagrajeno na natečaju Radia Trst A za izvirne mladinske igre. Ob teh pa še več priložnostnih igrin in najrazličnejše oddaje, dramatisirala pa je tudi veliko literarnih del, predvsem mladinskih pisateljev.

Ob hudi izgubi izreka naš list globoko občuteno sožalje vsem sorodnikom.

Z žalostjo v srcu sporočamo, da nas je 21. maja za vedno zapustila naša predraga mami

Lojzka Lombar Peterlin

Zadušna sv. maša bo v sredo, 1. junija, ob 18.30 v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah.

Hčere Anka, Lučka z možem Emidijem, Matejka z možem Marijem, sin Joži z ženo Ingrid, vnuki Breda, Manica, Tomaž, Matej, Andrej, Martin, Matevž in Ambrož ter drugi sorodniki.

Trst, Kranj, Bela cerkev, Celje, 25. maja 1988

POZIV IN VABILO NA NEDELJSKO SREČANJE JADRAN - FERRARA

V nedeljo, 29. t.m., se bo združena košarkarska ekipa Jadran spoprijela z vrsto INA Ferrara v drugi finalni tekmi play-offa za napredovanje v B-1 ligo. Šlo bo hkrati za njen zadnji nastop na domačem igrišču v letošnji športni sezoni.

PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

prireja v nedeljo, 29. maja,

PRAZNIK ČEŠENJ

Nasvidenje v nedeljo v Mačkoljah!

Po porazu v Ferrari bosta na parketu tržaške športne palače spet nastopili ekipi, ki bi si morda obe zaslužili, da bi v prihodnji sezoni nastopali v višji kategoriji. Toda predpisi so neizprosni, saj določajo, da napreduje samo ena ekipa.

Vodstvo Jadrana vabi ljubitelje košarke in zlasti svoje prijatelje ter zveste navijače, naj s svojo prisotnostjo na nedeljski tekmi pomagajo fantom, ki se bodo borili na parketu. Upati je, da bo prav publika odločilni šesti igralec na srečanju. Jadran je v odločilnih trenutkih vedno dokazal, da je moštvo, ki ga sestavljajo ponosni in značajni igralci. Že zaradi tega si naši fantje zaslužijo, da skupaj z njimi trpimo in se veselimo, poudarja Jadranovo vodstvo.

Morebitna tretja tekma bo v Ferrari v sredo, 1. junija, ob 21. uri.

ŽIVLJENJSKI STROŠKI V TRSTU

Maja so se življenjski stroški v Trstu zvišali za 4 desetinke odstotka. Dokaj manjšo inflacijsko stopnjo so zabeležili v drugih mestih, še posebej v Bologni, kjer so se življenjski stroški povišali le za 5 stotink odstotka. V Milanu se je draginja povečala za 2 desetinki, v Turinu in Genovi za 3 in v Palermu za eno desetinko odstotka. V Trstu so se maja povečali predvsem stroški za energijo, in sicer za skoraj 6 odstotkov, ter za prehrano, ki je bila dražja za 4,7 odstotka. V letu dni se je inflacijska stopnja v Trstu povečala za 5,2 odstotka.

—o—

Sindikata časnika je proglasil novo stavko. Dnevnik v Italiji ne bodo izšli štiri dni zaporedoma: od srede, 25., do sobote, 28. t.m. Radijski in televizijski časnika stavkajo v četrtek, 26. t.m. Stavka je v zvezi z obnovitvijo delovne pogodbe, ki je potekla konec decembra lani.

ŠKOFIJSKA SINODA V VIDMU

V Vidmu se je končala škofijska sinoda. Trajala je pet let. Dokumenti, ki so jih odobrili, obravnavajo ovrednotenje krajevne kulture pri širjenju evangelija, uporabo furlanščine, slovenščine in sploh materinščine v življenju Cerkve, pastoralno sodelovanje po dekanijah in pastoralne obveznosti med delavci. Na sinodi je sodelovalo 367 delegatov, od tega 229 laikov in 138 duhovnikov.

Romana Favier Zorzut razstavlja v Prosvetnem domu na Opčinah

V torek, 17. maja, so v Prosvetnem domu na Opčinah slovesno odprli razstavo olj rojakinje iz Avstralije Romane Favier Zorzut. Na otvoritvi so s pevskimi točkami in gledališkim monologom sodelovale dijakinje učiteljskega »A. M. Slomšek« v Trstu. Po naključju se je nedolgo tega mudil na tem oddaljenem kontinentu tržaški fotoreporter Mario Magajna in tam razstavil svoje fotografske posnetke povojnih odhodov primorskih ljudi v Avstralijo. S te celine pa prihaja sedaj Romana Favier Zorzut, doma iz Biljane v Goriških Brdih, ki se je leta 1951 po nekajletnem službovanju v goriški bolnišnici odločila, da ode v daljni svet.

Ustalila se je v Melbourneu in si tam ustvarila tudi družino, a njena misel je pogosto potovala v rodne kraje z vinorodnimi griči, po katerih so posejani številni zvoniki s cerkvami in vaškimi hišami okrog njih. Iz tega domotožja je nato vzniknila potreba po umetniškem izražanju, zato se je Romana Favier Zorzut vpisala na zasebno slikarsko šolo George Bill v Melbourneu. Sprva je slikala predvsem motive iz Goriških Brd, a kmalu jo je zamikala tudi avstralska pokrajina, v svojih širokih razsežnostih tako različna od slovenskega sveta.

Slikarka se ukvarja izključno z oljem, v motivnem pogledu pa goji krajino, figuro in tihožitje. Rodna Goriška Brda nam predstavlja kot svet svoje mladosti, saj v brajdah in na kmečkih borjačih slutimo govorico zgaranih, a tudi

V svojem umetniškem razvoju pa je slikarka že kmalu dokazala smisel za široko kretnjo, kar je dobro izkoristila pri slikanju avstralske krajine, zlasti njenega puščavskega sveta z rdečkastim peskom in neskončnim obzorjem. Pri Romani Favier Zorzut lahko brez pretiravanja zatrdimo, da je njen barvni svet odsev slikarkinih duševnih stanj, kar lepo potrjuje ciklus »Potres«. Nastal je že v Avstraliji, potem ko se je slikarka vrnila iz domovine, kjer je leta 1976 osebno doživela to naravno nesrečo. Na teh podobah pre-

vladujejo temni vijolični toni, s katerimi je podkrepljeno tragično razpoloženje, vendar se ponekod tudi že pojavlja svetloba kot simbol upanja. Događanje, tako npr. zrušene stavbe, bežeči ljudje, obupani, ker so izgubili domove in svojce, pa je le nakazano, očitna je težnja po likovni interpretaciji duhovnega bistva.

In prav v tej težnji bi lahko Romano Favier Zorzut primerjali z evropskimi ekspresionisti, medtem ko se v tehnično-barvnem pogledu slikarka opira na spoznanja impresionizma in postimpresionizma. Široka, sunkovita in sproščena slikarska poteza pa je tisto, kar jo tako značilno določa v njenih ljubiteljskih prizadevanjih, v katerih ji je uspelo razviti osebni slog.

M. V.

Ob koncu sezone Slovenskega stalnega gledališča v Trstu

Z gostovanjem Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice se je končala gledališka sezona v tržaškem Kulturnem domu, ki bo verjetno ostala v spominu kot neobičajna, saj so redni potek motila najprej popravila v veliki dvorani, nato stavka umetniškega ansambla in končno boleznij igralcev. In vendar je pričetek nakazoval na najboljše. Prvi dve domači postavitvi Nušičeva »Sumljiva oseba« in Cankarjev »Kralj na Betajnovi« sta potrdili dokajšnjo umetniško raven Slovenskega stalnega gledališča. Sledilo je gostovanje ljubljanske Drame z Brechtovo »Malomeščansko svatbo«, ki je še dvignilo že visoko kvaliteto raven predstav v Kulturnem domu. Zapletli okrog podpisovanja pogodb z ansamblom so konec januarja botrovali spremembi že načrtovanega dela, zaradi solidarnosti s stavkajočim tržaškim osebjem pa je izpadlo gostovanje Mladinskega gledališča iz Ljubljane.

Čeprav se je sezona že končala pa bo Slovensko stalno gledališče v Trstu tudi v naslednjih dneh nadaljevalo z delom. V prvih junjskih dneh bo ansambel odpotoval najprej v Krško, kjer bo uprizoril Nušičevo »Sumljivo osebo«. S to srbsko komedijo pa bo nato nastopil na festivalu jugoslovanskega gledališča v Novem Sadu. To je brez dvoma izredno priznanje našim gledališčnikom, ki so tako že drugo leto zapored na Sterijevega pozorju. Pred povratkom pa se bodo ustavili v Zagrebu. Tu se bo namreč pričel festival satiričnega gledališča, tržaški ansambel pa bo v hrvaškem glavnem mestu gostoval z Nušičem.

Sledil bo enomesečni premor, kajti za julij

je predvidena poletna sezona s postavitvijo Molièrove komedije, ki jo bo Slovensko stalno gledališče uprizorjalo na prostem. Predvidenih je približno 20 nastopov tako na Tržaškem kot Goriškem in seveda tudi v slovenski Benečiji in Kanalski dolini.

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča pa je na svoji zadnji seji razpravljal tudi o smernicah za repertoar nove sezone. Naše gledališče bo nadaljevalo z uprizorjanjem Cankarjevega dramskega opusa. Delo, ki naj bi prišlo na oder v prihodnji sezoni, še ni bilo dokončno izbrano, vendar zgleda, da bo odločitev padla med »Lepo Vido« in »Romantičnimi dušami«. Slovensko sodobno dramsko ustvarjalnost naj bi predstavljala noviteta Draga Jančarja »Zasledujoč Godota«. V zamisli je nadalje »Striček Vanja« Čehova, »Slehnernik« ali »Othello« in seveda tudi ena ali dve komediji, med temi ima dobre izgleda predlog o postavitvi treh Vilharjevih enodejank.

S. R.

NOVICE

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Štoka je že pred dvema tednoma javno vprašal deželno vlado, kaj meni o izjavi, ki jo je dal tržaški župan Staffieri v intervjuju za krajevni list, češ da redno uporablja besedo »ščavo«, kadar misli na Slovence. V zvezi s takim ostudnim ravnanjem je vložil vprašanje v senatu slovenski komunistični senator Spetič, ki med drugim ugotavlja, da je Staffierijevo ravnanje v kričečem nasprotju s členoma 3 in 6 republiške ustave.

Dragocen nauk izpod Mont Blanca

■ nadaljevanje s 1. strani

so zaščita jezika, ohranitev kulture, spoštovanje narodnostnega ozemlja, pospeševanje gospodarske rasti, skratka podpora vsem tistim dejavnikom, ki omogočajo manjšini preživetje in razvoj.

Senator Dujany pa je po našem zadel naravnost v živo, ko je odgovoril na vprašanje udeleženke srečanja, kaj meni o samostojnem političnem nastopanju manjšin na splošno in slovenske manjšine še posebej. Zelo jasno in odločno je dejal, da je manjšina brez lastne politične organizacije kot zemlja brez humusa in zato brez prihodnosti. Priporočal je dalje zvrhano mero

previdnosti in tudi dozo nezaupanja do vsedržavnih strank, saj se te praviloma zanimajo za manjšinske probleme le iz lastnih koristi, oziroma ker računajo, da bodo od takega zanimanja imele korist. Zato naj Slovenska skupnost — je zaključil — nadaljuje po svoji poti, ker je to prvi pogoj za uspeh njenih prizadevanj v korist celotne manjšinske skupnosti. Obstoja Slovenske skupnosti je tudi pogoj, če si hočemo pridobivati prijatelje in zaveznike v našem boju za preživetje. Upravičeno lahko zavišemo, da smo izpod Mont Blanca dobili silno dragocen nauk, za kar senatorju izražamo hvaležnost.

V torek, 24. t.m., je bil v Rimu pogreb bivšega dolgoletnega tajnika misovske stranke Almiranteja in strankinega voditelja Pina Romualdija. Oba sta bila stara 74 let. Tako Almirante kot Romualdi sta zavzemala vodilna mesta že za časa salojške republike. Po vojni sta bila med usta novitelji misovskega gibanja in dolgoletna parlamentarca. Pogreb se je v določenem trenutku spremenil v pravo parado črno-srajčnikov ob stegovanju rok v »rimski« pozdrav.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Deželna publikacija o volilnih izidih v Furlaniji-Juljski krajini

Bližajo se deželne volitve, z njimi pa narašča zanimanje tudi za politično stvarnost in politično zgodovino. Zato sodi v kulturno rubriko kratka predstavitev publikacije v treh zvezkih, ki jo je v italijanščini izdal tiskovni urad dežele Furlanije-Juljske krajine v uredništvu Maria Turrinija z naslovom *Stirideset let volitev v Furlaniji-Juljski krajini*.

Na skoraj 1.300 straneh so v številkah in preglednicah zbrani temeljni podatki o politični moči posameznih strank, o razmerah v občinah in drugih upravnih enotah. Navidez suhoparne strani, polne števil in odstotkov, dejansko pa zelo koristen pripomoček ne le za politične delavce in časnikarje, temveč za vsakega preučevalca preteklosti. Zdaj so na enem mestu zbrani podatki, ki jih je treba drugače odбирati iz časopisnih izrezkov in starih zapiskov. Upati je le, da so številke zanesljive, brez tiskarskih in drugih napak.

Prvi zvezek prikazuje temeljne značilnosti volilne zakonodaje, ki je pač različna za občinske, pokrajinske, deželne, poslanske, senatne ali evropske volitve. Prikazana so okrožja v Furlaniji-Juljski krajini, kot tudi politične sile, ki so zastopane v sedanjem deželnem svetu, s kratko oznako, zgodovino, volilnim znakom, diagramom s krivuljo volilne moči v preteklih letih.

Predstavnik zavoda CENSIS Paolo Bellucci nato razlaga nekaj temeljnih usmeritev deželne prebivalstva, kar zadeva politiko.

Sledi pregled vseh senatorjev in poslancev, ki so bili od leta 1948 do lani izvoljeni na deželnem ozemlju. Predstavljeni so pretekli deželni sveti, vsi dosedanja kandidati vseh strank s številom preferenc, ki so jih prejeli na dosedanjih petih deželnih volitvah, sestavi vseh predsedstev deželnih svetov in deželnih odborov. Končno so v pr-

vem zvezku, ki je najtanjši, še splošne volilne preglednice.

Drugi zvezek prikazuje volilne izide vseh vrst za ves povojni čas v vsaki izmed 219 občin, ki danes sestavljajo Furlanijo-Juljsko krajino. Upoštevane so ločeno volitve za poslansko zbornico, senat, deželo, pokrajino, občino, evropski parlament, kot tudi dosedanja ljudska glasovanja, ne pa neposredne volitve krajevnih sosvetov v posameznih občinah.

Nerazumljivo pa je, da publikacija ne prinaša volilnih izidov prvih dveh občinskih volitev — leta 1949 in 1952 — v tržaških slovenskih okoliških občinah, medtem ko so objavljeni zadevni izidi za Trst in Milje.

Ta pomanjkljivost se ponovi še v tretjem zvezku, kjer je pa za vsako izmed 219 občin v deželi objavljen zaporedni pregled izidov vseh volitev, ki so zajemale zadevno občinsko ozemlje. V drugi knjigi so namreč preglednice ločene po vrsti volitev, na primer vse občinske volitve skupaj, vse pokrajinske skupaj in podobno. V tej knjigi pa je slika popolna, saj se na isti preglednici vrstijo kar vsi potrebni podatki. Če vzamemo za primer goriško občino, dobimo na isti preglednici naslednje: poslanske volitve 1948, senatne volitve 1948, občinske volitve 1948, pokrajinske volitve 1951, občinske volitve 1952, poslanske volitve 1953, senatne volitve 1953, pokrajinske volitve 1956 in tako naprej do lanskih volitev v obe veji parlamenta. Za vsake volitve pa so objavljeni: datum, število upravičencev, število volivcev, odstotek upravičencev, ki je volil, število belih glasovnic, število neveljavnih glasovnic, za vsako stranko nato število glasov, število izvoljenih, ko gre za občinske volitve, in odstotek, ki ga je stranka dosegla. Ob koncu je še število veljavnih glasov in vseh sedežev.

Živeti z Ljubljano

Osrednji slovenski časnik »Delo« žele dlje časa objavlja reklamna obvestila o knjigi »Živeti z Ljubljano«, ki naj bi v kratkem izšla. V njej naj bi skupina avtorjev seznanila bralce s podobo glavnega mesta Slovenije, in sicer z vsemi njegovimi področji od turizma do kulturne in trgovske ponudbe.

Projekt je vsekakor ambiciozno zastavljen, čeprav gre za delo, ki naj bi bilo dostopno najširšemu krogu bralcev, pa tudi tujcem, ki jih pot zanese v Ljubljano. Mimo povsem praktičnih nasvetov bo v knjigi objavljen tudi zapisnik humorista sopotnika današnjega razvoja Ljubljane, kakor tudi satirične domislice, prav tako izpod peresa enega izmed ljubljanskih satirikov.

Knjiga bo opremljena z načrti mesta, grafičnimi predstavitvami, objavljena pa bo tudi meteorološka karta Ljubljane in njene okolice.

Na uvodnem mestu bo natisnjen prispevek županje Nuše Kerševan, strokovnjak pa bo napisal daljši članek, ki bo vseboval najpomembnejše statistične podatke o slovenski metropoli. Omeniti velja še prispevek zgodovinarja »Tako je bilo nekoč«, v katerem bodo opisana pomembna oziroma značilna obdobja ljubljanske zgodovine od mostiščarjev, do rimske Emone in srednjeveške Ljubljane ter nazadnje do glavnega mesta socialistične republike Slovenije.

Kaže, da je ekonomska kriza postavila tudi naše založnike na trdna tla. Minili so časi, ko so na veliko izdajali luksuzne monografije o naših mestih, ki so bile namenjene predvsem reprezentanci. Današnji bralec hoče dobiti za svoj denar praktično knjigo, v kateri bodo zbrani uporabni podatki in napotki. Oprema je vendarle drugotnega pomena, čeprav je v reklamnih obvestilih omenjeno, da bi knjiga »Živeti z Ljubljano« izšla v lični opremi, v njej naj bo združeno koristno s prijetnim.

Beri - širi - podpiraj »NOVI LIST«

PRESTOLNICA SLOVENCEV

Našim davnim prednikom so zbujali pozornost trije ljubljanski griči, sedanji Rožnik, Grad in Golovec, ki se nenadno dvignejo z ravnine ob stičišču Barja in Posavja. Takšnemu lepo zaokroženemu griču so še Slovenci rekli *lub*; zato imamo še dandanes Lubnik, L(j)ubel(j), L(j)ubno, Luben = Leoben v Avstriji, Lobnoje v Rusiji in še na zahodu. Glasovni razvoj je najverjetneje potekal takole: *lob-, lzb-, lub-*. To je tudi osnova za besedo *lobanja*, po metatezi *lob-* v obliko *alb-* je v evropskem skupnem prajeziku najbrže nastalo tudi ime *Alpe*. Oblika takšnega hriba ali griča spominja na izboklino olupljene (tj. od-lub-ljene) drevesne skorje, *lubja*, kakor tudi omenjene *lobanje*. Mehčalni glas *j* so vrinili šele minulo stoletje v vrazovsko-ilirski jugoslovenarji; Trubar, Vodnik in drugi ga niso uporabljali in so pisali *Lublana*.

Vrnimo se k trem gričem, *lubom*. Prostoru med njimi so prebivalci najbrže rekli **v lōbah*, *lobah* ali *lubah*. Prav tako bi mogli reči *Na lubenskem*. Izraziti planjavo med *lubi* je v skrajšani obliki omogočil sufiks *-ana*: **Lub-ana* > *Lublana*. Tu pa nastopi spet težava za unitarističnega jezikoslovca, ki mu je sufiks *-ana* tujega izvora.

Mar sta Zaplana in Poljana albanski (ilirski), Kožbana in Košana pa latinski? Neki starejši zgodovinar meni, da je nastanek krajevnega imena Ljubljana treba iskati v imenu reke *Lubija*, po domače *Ləbija*, vendar je ta mnogo manj značilna za izražanje imena kot sta bolj vodnata izvira Močilnik in Bistra. *Lubija* kaže samo na to, da izvira naravnost iz hriba. *luba*. Reka *Ljubljanica* je mnogo verjetneje dobila ime po kraju, mimo katerega teče, nikakor pa se ni zgodilo obratno. Ime *Lublana* se je moglo pojaviti neko v 10. stoletju oziroma v času, ko se je okrepila številčna navzočnost Germanov, ki so ledinsko ime **V lōbah* slišali kot *Leybach*, *Leobach* in ga pozneje izpeljali kot *Laibach*. V cerkveni latinščini se je ohranil pridevnik *labacensis* (ljublanski), vendar šele od 15. stoletja dalje. Toda tržaški škof in poznejši papež Pij II., Piccolomini (1405-1464), v svojem delu *Cosmographia*, poglavje De Europa, na strani 104. (pariška izdaja 1509) pravi: »...hoc opidum Sclavi & Itali *Lublanam* vocant.« (Temu mestu Slovenci in Italijani pravijo *Lublana*). Torej: *LUBLANA*, ne pa *Laibach*, *Labacus*, *Ljubljana*. Glede fonetičnega razvoja izpeljank iz *lub-* priča tudi pesnik in

vojvoda Ulrich Lihchtenstein v svoji pesnitvi iz maja 1227. leta: »odšel sem, kjer v Muro pridere Murica,« namreč od sedanjega *Leobna* naprej, v nemščini: »von *Liuben* zogt ich do zetal hin da diu Murtz hat ir val in di Muore kreftilich ...«

Nekdo, ki še dandanes išče od tujih zgodovinarjev že davno zavržene Ilire (ki jih na našem ozemlju ni bilo), spravlja ime Ljubljani v zvezo z latinskim rečnim božanstvom *Laburus*, samo da mu ne bi bilo treba priznati obstoja Venetov. A glej ga šmenta, celo v tem primeru prihaja na dan deblo *lab-*, ki so ga Veneti prepustili Latincem v začasno rabo! Latinščina pa je motila kranjske profesorje tudi z imenom *Verd* pri izvirih Ljubljani: izviralo naj bi baje iz latinskega pridevnika *viridis* = zelen. Mislim, da je nastalo raje iz besede *vrotek* (rusko tudi *vrutok*), izvir, iz katerega voda *vir*, *vre*. Osnovna oblika bi utegnila biti **vārst* > *vert*. Prepričan sem, da tudi rimljansko ime *Emona* ne more biti latinskega izvora. Rimljani so tudi iz praktičnih razlogov prevzemali imena krajev od domačinov (in so bili pametnejši od današnjih Italijanov), da so sploh lahko vprašali za smer. Ime tega kraja so pisali tudi v oblikah *Aemona* in *Hemona*. Druga se mi zdi močno sorodna etimu *hum*, *holm*, ki ga vsebuje tudi furlanska *Gemona*, nekdanji *Humin*.

Leopold Verbovšek

ČEBELARSKA OPRAVILA V MAJU

Razvoj čebel je zadovoljiv, če dosežejo vrhunec do 20. maja, brez pomoči pa do Medardovega, to je 8. junija. Vzroke zamude odstranimo, zamujenega pa ne moremo nadomestiti. Čebelarje družine se morajo razviti do glavne paše. Sate s pokrito zalego bomo še naprej predstavljali v medišču, kajti brez prestavljanja ni čebelarjenja v panjih AŽ. Novo prestavljene sate nameščamo v sredino že prej prestavljenih satov. Tako omogočimo matici v plodišču nemoteno zaleganje, hkrati pa jo ločimo od pokrite zalege, na kateri posedajo odvečne dojlje. Dokler v plodišču prevladuje odkrita zalega, je rojenje onemogočeno. Pazimo, da ne prestavimo tudi matice. Odkrita zalega nam pove vse o kakovosti in navzočnosti matice. Pri pregledih redno izrezujemo pokrito trotovinu. Vsa dela opravljamo z umitimi rokami, natrtimi z dišečo snovjo, na primer meliso. Sicer pa delamo vsaj z mokrimi rokami, tako se izognemo marsikateremu piku. Tudi v tem mesecu izenačujemo družine, toda le z zalego pomožnih družin. Še vedno dodajamo satnice. Če hočemo dobiti čim lepše sate z zelo malo trotoviskih celic ali nič, krmimo družine tudi v obdobju skromne paše. V hladnem vremenu jih moramo obvezno krmiti, da dodelajo satnice in da matica normalno zalega.

V mesecu pred glavno pašo smukamo tudi cvetni prah. Tudi od družin, ki imajo pretežno pokrito zalego, ne moremo pričakovati večjega pridelka, saj se verjetno pripravljajo že na rojenje. Osmukače istega dne namestimo na vse panje. Nekaj dni jih imamo odprte, da se čebele privadijo nanje, šele nato namestimo smukalne mre-

žice. Med glavno pašo ne smukamo prahu, saj bi bil pridelek medu v tem primeru le minimalen. Osmukače praznimo, ko so napolnjeni do treh četrtin. Ker je cvetni prah precej vlažen, nam hitro splesni, če ga hitro ne posušimo. Poleti in jeseni ga ne smemo odvezovati. Ker čebelarimo pretežno zaradi medu, so roji nezaželeni. S prestavljanjem pokrite zalege, vstavljanjem satnic in popolnim odpiranjem žrel med pašo samo začasno preložimo rojenje. Družina bo rojila, takoj ko bo v razvoju doseгла vrhunec. To je največkrat tik pred pašo ali celo med njo. Če družina izroji, do brega pridelka medu ne bo. Tudi z rezanjem kril maticam, trganjem zaleženih matičnikov, obračanjem satov z matičniki in izrezovanjem pokrite trotovine ne preprečimo stoođstotne izrojitve družin. Če karkoli spregledamo, bo roj obsedel na veji. Rojilni nagon preprečimo na dva načina. Če je do paše, družino s satjem prestavimo na kozici. Na eno postavljamo sate s pokrito, na drugo pa sate z odkrito zalego. Poiščemo tudi matico. Matične rešetke zapremo ter pokrijemo in deloma odpremo žrelo v medišču.

V medišču zložimo vse sate z odkrito zalego in jim obvezno potrgamo matičnike. V sredino vstavimo sat z matico. Ne pozabimo na sat s hrano in obnožino. V plodišču postavimo sate s pokrito zalego. Tu pustimo en sam čim lepši matičnik. Čebele letalke se bodo vrtnile iz medišča v plodišču. Ker ne bo odkrite zalege, zanje ne bo drugega dela kot nabiranje medičine. Ko se bo mlada matica sprašila in začela zalegati, bo v plodišču že nekaj medu, pa tudi glavna paša se bo verjetno že

začela. Do tedaj pa bo stara matica zalegala v medišču. Tik pred pašo bomo staro matico vzeli iz panja in zaprli žrelo v medišču. Če čebele rojijo v začetku paše ali tik pred njo, družine umetno izroji, torej preprečimo naravno izrojitve. Zavedati se moramo, da se moč družine z izrojitvijo zmanjša vsaj za tretjino. Rojilna doba traja od aprila do junija; če nam roji več kot deset odstotkov imamo zelo rojive čebele.

V maju dobro medijo oljna repica, akacije in smreke. Izrabiti moramo tudi slabšo pašo, vsaj za razvoj družin. Kako silovit razvoj dosežejo družine na paši, vidimo posebno ob cvetenju oljne repice.

Posamezne družine zgrade tudi šest do osem satov. Nema lookrat pa jih prav toliko napolnijo z medom. Če le morete, popeljite svoje čebele le na pašo, čeprav samo zaradi razvoja družin. Toliko več bodo pozneje nabrale na smreki in akaciji. Če čebelarimo na stalnem mestu, pred kratkotrajno pašo omejimo zaleganje matice. Med pašo morajo biti žrela do konca odprta. Kadar paši sledi daljše brezpašno obdobje, pripravljamo roje rezervne družine. Nikoli pa jih ne delamo tik pred pašo ali celo med njo. S tem bi namreč preveč zmanjšali pridelek medu. Narejence delamo iz vseh dobrih družin. Če nimamo dovolj čebel za sestavo novih družin, vzamemo trisatni panjč normalne velikosti AŽ in vanj namestimo sat z zaleženim matičnikom s pokrito zalego in satnico. Vsaj na enem satu mora biti venec medu. V krmilnik natlačimo medeno sladkorno testo. Žrela morajo biti priprta samo na širino ene čebele.

Čebelarjenje v nakladnih panjih zahteva močne družine; dokler ne dosežemo take stopnje, delamo z njimi kot s slabiči.

dalje na 8. strani ■

LEV DETELA

21 | Dunajski valček za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Obdala me je skrivnostna nenavadnost gostega večernega mraka, preden so v gradu prižgali luči. Moje srce je prekipevalo od želje, videti neznano ali nedosegljivo, kar se velikokrat dogaja mladim sanjačem. Obšla me je nekakšna nadnaravna želja ali sila, da bi se kakor duh vtihotapil v skrivnost skozi zaklenjena in zapahnjena vrata. Pot, po kateri nisem v življenju nikoli stopal, se je zdaj razločno vila pred menoj med drevesi, med lipami in cipresami ter rastlinjem, ki mu nisem vedel niti imena. Obdajal me je opojen, čudovit vonj plemenitega drevja! Takega dehtenja nisem do tedaj nikoli doživel! V veliki temačni hiši, v kateri so prebivali moji starši, ni bilo cvetja in zelenja. V tisti hiši je bilo namreč okrožno sodišče in moj oče le pomožni uslužbenec z majhnim, uradno dodeljenim vlažnim stanovanjem. Edino naravno veselje je bil vonj španskega bezga, ki se je razcvetel vsako pomlad v zakotju pred našo hišo z odpadajočim ometom. Kako drugače je bilo sedaj tu v grajskem parku! Bil sem kot mesečnik v obljubljeni deželi, v kateri se ti bodo izpolnila vsa pričakovanja.

»Ja, gospod Lebič, saj sanjate? Kam pa vas je odneslo?«

Zdrznil sem se, kot da so me prebudili iz čudovitega sna. Šele zdaj sem se zavedel, da že ves čas prisluškujem pripovedovanju Ane Marije o lepi mladosti v gradu, o odrasčanju v naravi, o nekdanjem miru in spokojnosti, o sprehodih po velikem grajskem parku s svojevrstnimi kotički in zanimivostmi, ki so vznemirjali in zaposlovali domišljijo občutljivega doraščajočega dekletca. Začudil sem se, da sem temu pripovedovanju sledil, kot

da bi bilo moje, čeprav ga je sporočala tuja gospa. Spet sem zaslučil, da se je v otroštvu v globinah moje notranjosti za vedno naselila slika gradu ob Dravi, kot da bo večni, čeprav ga že davno ni več.

»Veste, gospod Lebič,« je nadaljevala Ana Marija z žgolečim, veselim glasom, »če pomislim na tisti očarljivi košček zemlje okrog gradu, potem prične vse okoli mene takoj vonjati, žgoleti in brenčati. V tihi kotu so pri nas v grajskem parku stala tudi bezgova drevesa, druge pa spet ozke, z belim lakom pobarvane klopi. Okrog cvetličnih gred v obliki šestkrakih zvezd, našega grba in cvetličnih src se je vila bela, s peskom posuta potka. Kolikokrat sem se tu sprehajala in sanjala o čudoviti brezbrežnosti svetá in življenja, ki ga sploh nisem poznala! Od dveh strani je bil park obdan z gozdom. Jerebiki in krhlike, ki so jih naši vrtnarji napolnili vzgojili, so imele lepo cvetje. Ker so stale v bližini parka, se je njihov vonj mešal z opojnostjo bezgovega cvetja. Za njimi so stale breze in potem se je prikazal tistemu, ki se je podal na ozko stezo v globino narave, smrekov gozd, tih in mračen, visok in slovesen ...«

Zalostno se je obrnila proti meni.

»Slišala sem, da so ga zdaj po vojni posekali!«

»Sekira povsod poje, gospa Ana Marija,« sem rekel z nekoliko vznemirjenim glasom. »Uničevanje narave, povezano z brezobzirnostjo in neumnostjo, ima konjunkturo!«

»Velikokrat se me poloti domotožje. Spet bi rada vse, kar je bilo, obudila v življenje. Tudi stari lepi grad. Le zakaj se je ob koncu vojne morala pripetiti tista nesreča. V gradu so se vgnezdili nemški vojaki. Z druge strani Drave so ga obstreljevali z minometalci, topovi in strojnimi ruski in bolgarski vojaki. Naša mati je umrla že na začetku vojne, tako da ni dožila vseh tistih temnih dni, ki bi ji zagotovo strli preobčutljivo srce. Oče je z mano, mojo sestro in Bernhardom zbežal tik pred koncem vojne na tuje, najprej v Gradec k naši teti, pozneje pa

ČEBELARSKA OPRAVILA V MAJU

■ nadaljevanje s 7. strani

Pred cvetenjem sadnega drevja smo družinam zamenjali nakladi. V začetku maja nakladi znova zamenjamo. S tem dosežemo, da je v panjih od 14 do 16 satov zalege. Če posamezne družine zaostajajo v razvoju, jim pomagamo s sati pokrite zalege ali z mladimi iz pomožnih družin.

Ko sta obe nakladi polni čebel, zgornji odvajamo tri sate s pokrito zalego in dva medna sata in jih namestimo v tretjo naklado. V sredino damo sate s pokrito zalego, ob nje pa medna sata, preostali prostor pa zapolnimo s praznimi sati. V drugi nakladi stisnemo zaležene sate, ob straneh pa vstavimo prazne sate in satnice. Na drugo naklado namestimo matično rešetko. Če to naredimo, preden čebele potegnejo matičnike in jih matica zaleže, zanesljivo preprečimo rojenje. Če se dobro medenje nadaljuje ali če čebele premestimo na novo pašo, vložimo med drugo in tretjo naklado še četrto. Vanjo menjaje nameščamo sate in satnice, pa tudi kakšen sat s pokrito zalego, vendar le med medenjem. Ko je med v gornji nakladi zrel, jo ločimo od spodnjih z vmesnim pokrovom, nanj pa namestimo legalnico. Dan zatem odstranimo zgornje naklade in med iztočimo. Zvečer jih vrnemo v panje. To delamo le z močnimi družinami in v obdobju izdatnega medenja.

Pazimo, da čebele ne bodo oslabele zaradi majske bolezni mladice krmilk v deževnih dneh, ko se krmilke ne morejo oskrbovati z vodo in jih na izletni dan umira na tisoče. Zato pokladajmo takrat nekaj del redke sladkorne raztopine, 1 g. kuhinjske soli na liter in zrno hipermangana. To bo čebele rešilo.

Z. T.

ZELENJAVNI VRT V MAJU

Zgodnje sorte kolerabice, cvetače in zelja smo posadili aprila, zdaj pa je čas, da jih posadimo za poletno rabo. Junija posadimo cvetačo, kolerabico in ohrovt za pobiranje pred zimo. Za to saditev vzgojimo sadike s setvijo v maju. Pri gostoti saditve kapusnic upoštevamo lastnosti sorte. Manj bujno rastoče sadimo gosteje, redkeje pa predvsem pozne sorte, ki za razvoj potrebujejo veliko prostora. Pridelek bo visok le, če bo posevek gost. Bolj zgodnje sorte zelja, ohrovt in cvetače sadimo v vrste na razdalji 50 do 60 cm, v vrsti pa morajo biti sadike po 50 cm narazen. Kolerabico sadimo vsaj še enkrat gosteje.

Maja sadimo predvsem tiste vrste solate, ki niso občutljive na dolg dan in nam poleti ne bodo hitro pognale v cvet, torej predvsem sorto great lakes, če pa je seme sorte braziljanke kakovostno, pa tudi to.

Za mraz občutljive vrtnine sejemo in sadimo, če v maju ni več pričakovati poznega mraza. Tako kumare in fižol sejemo po 10. maju, prav tako bomo pri saditvi paradižnika previdni, če ga ne nameravamo pokriti s tunelom iz folije. Pri fižolu za stročje posadimo nizke in visoke sorte hkrati. Nizke sorte razvijejo stročje 14 dni do tri tedne prej kot visoke, tako bomo imeli pridelek ves čas. Med nizkimi stročnimi sortami je dobra rumena berggold, med zelenostročnimi pa »starozagorski« s ploščatimi stroki.

Fižol posadimo na sončno gredo, kjer z gostoto saditve vplivamo na količino pridelka. Tako posadimo 40 do 50 zrn na kv. meter nizkega fižola v vrstah, ki so 40 do 50 cm narazen. Visok fižol bo dal več pridelka, če bo rasel ob robu gredice v eni vrsti; če pa ga sadimo strnjeno, naj bo

do vrste odmaknjene vsaj 1, 2 m, v vrsti pa naj bo na 60 cm po 12 zrn.

Pri izbiri kumar upoštevamo namen pridelovanja; najboljša je sorta za kombinirano pridelovanje, za solato in za vlaganje.

Jedilne buče so manj zahtevne od kumar in varnejše pred boleznimi.

Vse setve in saditve oskrbujemo z rahljanjem zemlje, pravočasnim redčenjem in varovanjem pred škodljivci in okužbo. Čebulo in česen zaščitimo pred plesnijo s škropljenjem, fungicidu pa moramo dodati sredstvo za lepljenje. Fižol lahko zakrni zaradi napada uši, zato rastline v začetku rasti temeljito poskropimo z insekticidom, ki močno in dolgo deluje, saj je poznejše zatiranje ob cvetenju težje. Ob nenadnem mrazu pokrijemo posajeno s folijo.

Z. T.

—O—

ZGODOVINA KOROŠKIH SLOVENCEV

Mohorjeva založba v Celovcu je priredila v Slomškovem domu v Celovcu tiskovno konferenco, na kateri je predstavila novo knjigo v nemškem jeziku z naslovom »Zgodovina koroških Slovencev od leta 1918 do današnjih dni«. O vsebini nove knjige so govorili nekateri njeni soavtorji, in sicer dr. Valentin Inzko, dr. Andreas Moritsch in dr. Josef Lukan. Mohorjeva založba je v vabilu na predstavitev knjige med drugim poudarila: »Kdor bi rad razumel, od kod Slovenci na Koroškem in kako se je razvijala njihova narodna zavest, ta se bo moral seznaniti z njihovo zgodovino. Knjiga, ki je pred nami, je standardno delo o koroških Slovencih, ki so ga napisali priznani zgodovinarji«.

na Dunaj ... Takoj za našim odhodom so udarile tiste bombe, ki so dokončno uničile stavbo, ki je nastajala skozi stoletja. V kletih je baje eksplodiralo razstrelivo, ki so ga tam proti očetovi volji spravili Nemci. Kar ni razbila eksplozija, je uničil požar, ki je izbruhnil po njej ... Skoraj vsi Nemci so izgubili življenje, preostali so pobegnili, ali pa so jih zajeli ... Tako so ostali od gradu le očrneli zidovi ... Posebno nas boli, da novi gospodarji niso prizanesli niti mrtvim. Razbili so spominsko ploščo na naši družinski grobnici, onečastili so grobove ...»

Zdaj jo je prekinil njen oče.

»Čudim se,« je rekel in me ostro pogledal, »da nekateri pišejo take neumnosti ... Recimo to, v tem vam znanem časniku ...«

Na majhno mizico je položil časopis, v katerem je pisalo, da je najbolje, da stari gradovi in samostani na Slovenskem za vedno propadejo, saj so bili last tujcev, ki so na brezobziren način izkoriščali slovenski narod. Novi rodovi si ne morejo privoščiti luksuza, da bi ta dragi tuji sijaj, to pričevanje nekdanje moči in slave še naprej negovali in čuvali za bodoče rodove. Časnikar je jezno pristavil, naj ta sramota sovražnikov slovenskega delovnega ljudstva čimprej za vedno propade. Slovenci si danes zidajo drugačne, lepše stavbe, resnične kulturne spomenike! V času gospodarskih težav nimamo denarja, da bi ga razsipali po razvalinah in mučilnicah v grajskih ječah ... Gradovi novega časa so tovarne, silosi, železniške postaje, lepe avtomobilske ceste, veliki mostovi, železobetonske stolpnice, ta labodji spev sodobne inženirske umetnosti ...

Sternberg se je turobno nasmehnil. Rekel sem mu, da takó pišejo samo tepci in da ne sme misliti, da se vsi Slovenci strinjajo s takimi prismuknjenostmi. Prišel bo čas, ko se bo lahko prepričal, da sem mu povedal resnico.

»Ah, gospod Lebič,« je vzkliknil. »Prestar sem, da bi še lahko kaj pričakoval. Bog daj, da se ne motite ... Gotovo menite, da

sem preveč črnogled ... Takega so me naredile izkušnje življenja ... Ni mi prizanašalo. Če bo prihodnost res lepša od naše sedanjosti, potem lahko mirne duše v času, ki mi je še preostal, pogrešam šumenje Drave ob našem nekdanjem gradu. In naj bo bršljan, ki se plazi čez tiste razvaline, edini gospodar nekdanjega gradu Sternberg ...«

Za Kahlenbergom je že zahajalo sonce.

Zahvalil sem se za vse prijaznosti, ki sem jih bil ponovno deležen, čeprav jih sploh ne zaslužim. Sternberg se je samo dobrohotno zasmel in zamahnil z roko.

Šel sem skozi prijetno urejene prostore s prastarimi družinskimi podobami. Hotel sem ju povprašati glede arhivov s pričevanji o nekdanjem življenju na Slovenskem, ki so jih graščaki skrili po gradovih v Avstriji in na Nemškem. Užaljeni zaradi zlova in propada, ki ju je prinesla novejša zgodovina, so jih zdaj, kot se šušlja v obveščenih krogih, zaklenili v najbolj skrivne predale svojih knjižnic, kjer jih skrbno kot risovo oko čuvajo in nikomur ne pokažejo.

Ze sem hotel Ano Marijo nagovoriti tudi o tem, zaradi česar sem se pravzaprav mudil na Dunaju. Potem pa sem se zavedel, da bi bilo zdaj, ob odhodu, neumestno besedičiti o tako posvetnih stvareh. Spomnil sem se na grofičinega nesrečnega sina. Povprašal sem jo o njegovi usodi, saj me je njegova življenjska zgodba, ki mi jo je Ana Marija pripovedovala v vlaku na najini skupni vožnji na Dunaj, izredno pretresla.

Obmolnila je. S težavo mi je povedala, da mu ne gre dobro. Še vedno se zdravi v sanatoriju na deželi. Zdravniki seveda upajo, da se mu bo stanje polagoma izboljšalo. Rote jo, naj ne izgubi poguma. Brat ji priporoča globinsko molitev in prav tako vztrajno potrpljenje.

»Vse bo še dobro, gospa Ana Marija,« sem dejal, ko sva se pri vhodnih vratih poslavljala.

(Dalje)